

Ansökan om bidrag för ”Flodkräfta, bottenfauna och strömstare i Väla bäcks vattensystem – undersökningar och restaureringsåtgärder”.

Kungälv kommun ansöker om bidrag med 60 000 kronor för nedan beskrivna projekt.

Projektets namn: Flodkräfta, bottenfauna och strömstare i Väla bäcks vattensystem - undersökningar och restaureringsåtgärder

Sökande kommun/er: Kungälv kommun
 Organisationsnummer: 21 20 00-1371
 Kontaktperson: TorBjörn Nilsson
 Adress: Samhällsbyggnadskontoret
 Postnummer och ort: 442 81 Kungälv
 Telefon: 0303/23 96 64
 E-postadress: torbjorn.nilsson@kungalv.se

Projektledare

Arne Samuelsson, Romesjöns fiskevårdsförening
 Dyröd
 442 92 Romelanda
 tel 0303/22 34 01

Projektbeskrivning

Bakgrund

Väla bäcks vattensystem i vilket Romesjön ingår uppvisar en rad biologiska kvaliteter som emellertid är ringa kartlagda. Det gäller bl.a. förekomst flodkräfta, bottenfauna och strömstare, vars status i viss utsträckning sedan ett antal år bevakas av olika föreningar, Romesjöns Fiskevårdsområdesförening, Kungälvornitologerna och Kungälv Naturskyddsförening.

Flodkräftebeståndet har haft en vikande trend sedan 1950-talet. Romesjöns Fiskevårdsområdesförening har sedan början av 1990-talet aktivt engagerat sig för en restaurering och en återetablering av flodkräftan. 1991 erhöll föreningen ett visst stöd av Länsstyrelsen för provfisken av beståndet. Sedan 2001 har döda kräftor hittats på land vid Romesjön och dess utlopp i Väla bäck. Under 2004 har föreningen uppfatta att oroväckande förändringar ägde rum i sjön, döda kräftor påträffades och dammusslor vandrade upp på grunt vatten. Föreningen kunde även observera en rik algförekomst och övergödningseffekter i vattnet.

Väla bäck har tidigare varit en av kommunens mest värdefulla vattendrag vad gäller fågelarter knutna till rinnande vatten, framför allt strömstare och forsärla. Men även kungsfiskare har observerats i åns nedre lopp vid Göta älv. Sedan 2001 har även strömstarebeståndet gått starkt tillbaka i Väla bäck. Även om rastande och övervintrande strömstare generellt sett minskat i kommunens vattendrag under 2000-talet så är minskningen tydligast och störst i Väla bäcks vattensystem, från uppåt 10-11 strömstarar i början av 1990-talet till 1-2 strömstarar under början av detta sekel och under 2004 observerades inga strömstarar alls uppströms Romesjön. Några uppenbara förändringar i form av läckage från jordbruksmark eller andra tillkommande utsläpp till sjön eller bäcken har inte observerats.

Syftet med projektet

Väla bäcks vattensystem utgör ett av kommunens längre och mest intressanta vattendrag med omväxlande våtmarker och sjöar på sitt lopp från källflödet i Svartedalen till utloppet i Göta älv vid Honeröd. Bäckens rinner omväxlande genom vackra lövskogsmarker med ek- och hasselbestånd, strandskogar och fågelrika alkärr, odlad mark och beteshagar, små vattenfall och djupt nedskurna raviner samt mäktiga strandbrinkar i älvdalen. Såväl den biologiska mångfalden som friluftslivet har från lokal synpunkt stor betydelse. Ån är av regionalt fiskeintresse och klassat som ekologiskt särskilt känsligt område enligt naturresurslagen. Romesjön är en av kommunens viktigaste badsjöar och Bohusleden går bitvis intill ån uppströms sjön.

Mot bakgrund av de senaste årens biologiska förändringar anser berörda föreningar att det föreligger ett allmänintresse av att börja undersöka Väla bäcks vattensystems biologiska värden, hur olika vattenorganismer, vattenväxter, och vattenlevande fåglar mår i bäck- och sjösystemet. De biologiska undersökningarna skulle utgöra ett komplement till de fysikalisk-kemiska undersökningar som fastställdes i december 2004 för

Romesjön, inklusive Ingetorpssjön och Mörtevatten. Vi vill särskilt framhålla behovet av provfiskeundersökningar av flodkräfta, bottenfaunaundersökningar och strömstareinventeringar och vissa andra studier med anledning av de synbart negativa effekter som har ägt rum under senare år. Bottenfaunan är en värdefull biologisk indikator och utgör föda för både strömstare och öring. För undersökning av bottenfauna finns dessutom en väl utprövad metodik, samt ett regionalt referensmaterial mot vilket resultaten kan jämföras och tolkas. Vissa referenser bakåt i tiden för Väla bäck finns även vad gäller flodkräfta och strömstare, provfisken respektive inventeringar i början av 1990-talet. Vad gäller strömstare föreslår vi att Vallerån utgör en referensbäck vad gäller inventering av strömstare för att eliminera eventuella regionala eller ”storskaliga” förändringar av beståndet. Övriga undersökningar avser växt- och djurplankton i Romesjön mot bakgrund av vissa förändringar, bl.a. övergödningsproblem och algförekomst, som uppkommit under de senaste åren.

Av stort intresse är att försöka få kartlagt eventuella påverkansfaktorer eller naturliga förändringar genom såväl de biologiska som de fysikalisk-kemiska undersökningarna samt genom iakttagelser i samband med inventeringarna. I projektet ingår även att utföra restaureringsåtgärder och olika åtgärder för återetablering av flodkräftebeståndet och för att gynna bottenfauna- och strömstarebeståndet. Det gäller åtgärder i form av anläggande av kräfrösen och -gömslen, ”strömkoncentratorer på vissa sträckor”, utplacering av större sitt- och födosöksstenar på vissa sträckor i ån, uppsättande av särskilda gjutna predationssäkra betongholkar för strömstare på vissa fallsträckor, borttagande av gammal taggtråd, skräp och onaturliga hinder för att gynna bottenfauna och strömstare.

Samarbetspartners i projektet är Kungälv kommun, markägare, Romesjöns Fiskevårdsområdesförening, Kungälv ornitologerna och Kungälv Naturskyddsförening.

Åtgärder i projektet

Åtgärd nummer	Kategori	Typ av Åtgärd	Metod
1	1	Provfiske av flodkräfta	Nät och mjärde enligt standardmetod, enl länsstyrelsen
2	1	Bottenfaunaundersökning	Sparkmetoden, Provtagning enligt metod beskriven i <i>miljöhandboken</i> . 2 provtagningsplatser i Välabäck
3	1	Bottenfaunaundersökning	I littoralen, Provtagning enligt metod beskriven i <i>miljöhandboken</i> 1 punkt i Romesjön vid inloppet, se även karta
4	1	Strömstareinventering	I Väla bäck och i Lysegårdsbäcken (den senare utgör referensvattendrag). Metodik efter Svensson S. 1975, Naturvårdsverket
5	4	Anläggande av kräfrösen	Speciella gömslen av cementshålsten
6	4,5	Konstgjorda bo	Betongholkar som gjuts på en större sten eller på ett klippusprång
7	4,5	Sitt- och födosöksstenar, strömkoncentratorer	Utläggning av stenbumlingar, stenrader för strömstare (strömvirvlar och strömsättning ökar)
8	4,5	Borttagande av skräp o hinder	Uppstädning, viss rensning m.fl. åtgärder för borttransport genom kommunens försorg
9	1	Växtplankton	I Romesjön enligt metod <i>BIN PR 06</i> .
10	1	Djurplankton	I Romesjön enligt metod <i>BIN PR 01</i> .

Resultat och kostnader

Åtgärd nummer	Planerat resultat	Totalt kostnad, kr	Planeras genomförd (år och månad)
1	Skattning av flodkräftbeståndets storlek och bedömning av status. Jämförelse med tidigare resultat från 1992.	20.000 (eget arbete, fiskevårdsförening)	Våren 2006
2	Bedömning av bottenfaunans biologiska status och påverkan i ett regionalt perspektiv	24.000 (konsult)	Våren 2006

3	som ovan under 2	12.000 (konsult)	Våren 2006
4	Skattning av antal rastande, övervintrande och ev häckande strömstare. Ringmärkning och biometrisk kontroll ger viktiga data (vikt, ålders- och könsfördelning)	15.000 (eget arbete, ornitologer)	Våren och hösten 2006 samt vintern 2006/2007
5	Återetablering av flodkräfta i stabilt bestånd, mindre predation av fisk på flodkräftan	15.000 (eget arbete, fiskevårdsförening)	Sommaren/hösten 2006
6	Underlättande av häckning för strömstare. Minskad predation av mink och andra rovdjur	5.000 (varav 2000 kr eget arbete, ornitologer, 3000 kr material)	Våren/sommaren 2006
7	Bättre strömsättning och födosökmöjligheter	4.000 (eget arbete, ornitologer)	Våren o hösten 2006
8	Bättre avrinning, strömsättning och renare, och mindre förorenad riskfriare miljö	6.500 (varav 4.000 kr, eget arbete, ornitologer och 500 kr material. 2000 kronor borttransport av skräp)	Våren, sommaren, Hösten 2006
9	Växtplankton	8.500 (konsult)	Våren 2006
10	Djurplankton	6.000 (konsult)	Våren 2006
11	Nät för provfiske, GPS och handkikare för strömstareinventering	6.000 (mtrl-kostnad)	
	Resekostnader 17 kronor/mil	2000 (resor)	
Summa		124.000	2006/2007

Kostnadsfördelning

Den total kostnaden blir 122.000 kronor. Av denna kostnad utgör föreningarnas arbets- och resekostnader 60.000 kronor, externa undersökningar 50.500, arbetsmaterial 9.500 och borttransport av skräp 2000 kronor.

Finansiering

Finansiär	Namn	Medfinansiering, kr	%-andel av kostnaden	Förbindelse i bilaga nummer
Romesjöns Fiskevårdsområdes förening samt Kungälvornitologerna/Kungälv Naturskyddsförening	Arne Samuelson Gösta Lunden Kåre Ström Stig Johannesson	55 000	44%	8:1, 8:2, 8:3
Kommun	Kristoffer Lindö	7 000	6%	8:4
Sökt bidrag enligt denna ansökan		62 000	50%	

Tidplan

Projektet beräknas starta under våren 2006 och färdigställas under 2007.

Så här kan bidraget bidra till att miljö kvalitetsmål nås

Miljömål	Huvudsakligt miljömål	Så här bidrar projektet till uppfyllandet
Bara naturlig försurning		kunskap om eventuell påverkansfaktorer och underlag för åtgärder
Ingen övergödning		som ovan
Levande sjöar och vattendrag	X	som ovan samt aktiva åtgärder för att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i rinnande vatten i kommunen
Myllrande våtmarker		kunskap om eventuella påverkansfaktorer, (dikning,

		hinder, skräp etc) och underlag för åtgärder

Lokala aktörer i projektet

Berörda markägare, Romesjöns Fiskevårdsområdesförening, Kungälvssornitolgerna och Kungälvsv Naturskyddsförening är med i projektet.

Det här händer efter projekttiden

Åtgärd nummer	Så här kommer resultaten av åtgärden att förvaltas i framtiden
1	Vård och åtgärder för att bevara och utveckla flodkräftebeståndet på samhällelig och ideellt samt lokalt ansvarstagande och engagemang
2	Kunskap om biologisk mångfald och påverkan som underlag för åtgärder mot föroreningsutsläpp, eventuella kalkningsinsatser och recipientförbättrande åtgärder
3	Kunskap om förhållande i Romesjön och som underlag förbättrande åtgärder, t.ex mot igenväxning, övergödning m.m.
4	Kunskap om strömstarebeståndet och underlag för åtgärder i bäcksystemet för att underlätta födosök och häckningsbetingelser.
5	Bevarande och utveckling av flodkräftebeståndet genom förbättrade reproduktionsbetingelser och minskad predation
6	Ökade häckningsförutsättningar, tillgång till boplatser och minskad bopredation
7	Bättre födosöksbetingelser och överlevnadsmöjligheter
8	Generellt positivt för biologisk mångfald, mindre föroreningsbelastning, olycksrisker och för upplevelsevärde från friluftssynpunkt
9	Ökad kunskap om förhållande och födounderlag i Romsesjön som underlag för åtgärder och restaurering av sjön
10	Som ovan under punkt 9

Hur är projektet tänkt att bidra till ett långsiktigt och varaktigt naturvårdsarbete i kommunen:

Projektet bidrar till ökad kunskap samt ökad biologisk mångfald.

Projektets samband med kommunens övergripande arbete

Övergripande arbete	Samband
Kommunal planering vad gäller miljömål naturvård och miljövårds-åtgärder samt faunavård fiskevård (mot övergödning, försurning) vattenöversikt	Kunskapsunderlag vad gäller biologisk mångfald, art- och biotopskydd, åtgärder mot utsläpp övergödning, försurning. Ger långsiktigt positiva effekter för natur- och friluftslivet genom mer levande vattendrag och sjöar. Ett led i ett utvecklat Agenda 21 arbetet genom samverkan med föreningsliv och markägare

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.